

Til lovforslag nr. L 202. Betænkning afgivet af udvalget den 27. maj 1983

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner

(Forlængelse af loven)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har i denne forbindelse stillet skriftlige spørgsmål til indenrigsministeren. Der har desuden været afholdt samråd med arbejdsministeren, indenrigsministeren og undervisningsministeren.

Undervisningsministeren har over for udvalget redegjort for regeringens tanker om nye uddannelser på ældreområdet.

Det fremgår heraf bl.a.,

- at der fra efteråret 1984 skal oprettes en EFG-2. dels-uddannelse for sygehjælpere og en EFG-2. dels-uddannelse for husassistenter og hjemmehjælpere,
  - at tre grupper har adgang til uddannelserne: unge, der efter 9. klasse har haft mindst 1 års relevant erhvervs erfaring, unge, der har gennemgået en særligt tilrettelagt basisuddannelse (servicebasisuddannelsen revideret), samt voksne med mindst 1 års relevant erhvervs erfaring.
- Undervisningsministeren har oplyst,
- at han agter at lade uddannelserne etablere i overensstemmelse med gældende fremgangsmåde ved etablering af EFG-uddannelser,
  - at der herunder til planlægning og styring nedsættes faglig(e) organ(er) på en sådan måde, at de særlige interesser på området kan tilgodeses,
  - at der fastsættes en snæver tidsramme for de faglige organers indstilling om indhold og etablering af de nye 2. dels-uddannelser og om den revision på serviceområdets

basisuddannelse, som etableringen af de nye uddannelser giver anledning til,

- at de faglige organer bl.a. vil blive anmodet om at fremkomme med indstilling om uddannelsernes dimensionering og placering,
- om kvoteringen mellem de tre adgangsberettigede grupper,
- om muligheden for indslusning fra andre basisuddannelser.

I øvrigt henvises til de forudsætninger, som er opstillet i undervisningsministerens skrivelse af 25. februar 1983 til Kommunernes Landsforening samt til svarskrivelse af 27. april 1983 fra Kommunernes Landsforening. Begge skrivelser er medtaget som bilag til betænkningen.

Spørgsmålet om videreførelse af undervisningsministeriets bevilling for 1983 på 71,6 mill. kr. til kombinerede undervisnings- og produktionsprogrammer har været drøftet, og regeringen er enig med socialdemokratiet og det radikale venstre om, at der for finansåret 1984 skal søges bevilget et uændret beløb.

Det er en naturlig disposition i betragtning af, at lovforslaget indebærer en uændret fortsættelse af kommunernes forpligtelse, og fordi disse statslige midler især er anvendt til at afhjælpe problemerne for de svageste grupper.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal inden for flertallet* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) kan tilslutte sig, at kommuner og amtskommuner fortsat skal afsætte midler til beskæftigelsesarbejder. Derfor indstilles lovforslaget til vedtagelse uændret. Mindretallet har dog ikke hermed taget stilling til, at midlerne kan bruges til elevstøtte til en 2.-dels EFG-uddannelse for sundhedsområdet. Mindretallet er enig i, at der er en stor gruppe voksne kvinder, der arbejder i sundhedsvæsenet og ældreområdet, der bør tilbydes uddannelse og efteruddannelse. Dette gøres efter mindretallets mening bedst ved at udvide uddannelseskapa- citeten for sygehjælpere og hjemmehjælpere m.fl. på de eksisterende uddannelsessteder.

Mindretallet konstaterer med tilfredshed, at de i fremsættelsestalen anførte tanker om, at beskæftigelsesmidler skulle kunne bruges til kommunale bygge- og anlægsarbejder, ikke er fulgt op. Mindretallet konstaterede

allerede ved 1. behandling, at det ville være urimeligt, idet der samtidig med dette lovforslags vedtagelse arbejdes på omfattende bloktilskudsbesparelser – herved vil der blive tale om mindre bygge- og anlægsaktivitet og dermed færre i beskæftigelse. Dette lovforslag skal efter mindretallets mening bruges til ekstra beskæftigelse.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling ud fra den betragtning, at det er en fortsættelse af en socialdemokratisk politik, som ikke har virket.

Mindretallet finder også, at regeringens forslag om en væsentlig forhøjelse af udgifterne, i første omgang 188,- kr. pr. indbygger, er for flot i en økonomisk vanskelig situation, ligesom det er betænkeligt at disponere også ind i 1985, hvilket indicerer, at regeringen ikke tror på en forbedring af beskæftigelsessituationen.

Karen Højte Jensen (KF) Ahlmann-Ohlsen (KF) Bo Kristensen (KF)

Hans Jørgen Holm (V) fmd. Tørnæs (V) Halvgaard (FP) Steffensen (KrF)

Bente Juncker (CD) Svend Auken (S) Ritt Bjerregaard (S) Helle Degn (S)

Torben Lund (S) Løvig Simonsen (S) Nørgaard Sørensen (S)

Lone Dybkjær (RV) nfmd. Lilli Gyldenkilde (SF) Holger K. Nielsen (SF)

Partiet VS havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag 1

Skrivelse af 25. februar 1983 fra undervisningsministeren til Kommunernes Landsforening

I efteråret 1982 afgav udvalget til belysning af relationerne mellem de erhvervsfaglige grunduddannelser og social- og sundhedsuddannelserne betænkning nr. 961 om social- og sundhedsuddannelser inden for EFG-systemet.

Betænkningen og de deri indeholdte mindretals- og særudtalelser har siden – tillige med de kommentarer, som betænkningen har givet anledning til i fagpressen – været til overvejelse i ministeriet.

Disse overvejelser har nu ført til, at man fra ministeriets side kan fremlægge følgende skitse til uddannelse af syge- og hjemmehjælpere samt husassistenter til ældreområdet. Skitsen tilsigter i øvrigt at imødekomme de betragtninger over uddannelsen af personale til ældreområdet, som er kommet til udtryk i ældrekommissionens 2. delrapport fra april 1981.

1. Der oprettes fra efteråret 1984 to 2. dels EFG-uddannelser. En uddannelse for sygehjælpere og en uddannelse fælles for hjemmehjælpere og husassistenter med en samlet optagelseskapacitet på foreløbig mindst 1.000 pladser.
2. De nye uddannelser må ikke indebære forlængelse af de teoretiske elementer i de pågældende uddannelser og bør også være åbne for elever, som ikke har aflagt folkeskolens afgangsprøver.
3. Adgang til uddannelserne opnås enten ved en forpraktikperiode inden for ældreområdet af 1 års varighed efter 9. klasse eller ved at have gennemgået en særligt tilrettelagt EFG-basisuddannelse. Da der

imidlertid ikke bør oprettes flere hovedområder inden for EFG-systemet, forudsættes denne basisuddannelse oprettet inden for hovedområdet for servicefagene gennem en revision af dette hovedområdes basisuddannelse.

Endelig skal voksne, som har mindst 1 års relevant erhvervs erfaring, også have adgang. Der tilsigtes således ikke nogen optrapning af de teoretiske uddannelseskrav for de pågældende personalegrupper.

4. Uddannelsespladserne fordeles mellem de tre adgangsberettigede grupper efter et kvotasystem, hvorefter man f.eks. fordeles pladserne mellem EFG-elever, forpraktikanter og voksne i forholdet 2-2-1. Udfylder en gruppe ikke sin kvote, tildeles de ledige pladser til de to andre grupper i forhold til det antal ansøgere, som overstiger disse to gruppers kvoter.
5. Aflønning af forpraktikanter og elever under den et-årige uddannelse vil kunne ske af de midler, som kommunerne afsætter til foranstaltninger imod ungdomsarbejdsløsheden.
6. Det forudsættes, at forpraktikanter og elever, der er i praktik under den et-årige uddannelse, kommer til at arbejde under tilsyn og vejledning af erfarne medarbejdere ved praktikstederne.

Undervisningsministeriet er rede til at drøfte denne skitse og det videre arbejde med en mere detaljeret planlægning med Kommunernes Landsforening snarest belejligt.

BERTEL HAARDER

/ Sten Grambye

Bilag 2

Skrivelse af 27. april 1983 med bilag fra Kommunernes Landsforening til undervisningsministeriet

Vedrørende undervisningsministeriets skrivelse af 25. februar 1983 indeholdende en skitse til oprettelse af EFG-uddannelser til ældreomsorgen

På grundlag af betænkning 961/1982 om social- og sundhedsuddannelser inden for EFG-systemet har undervisningsministeriet i skrivelse af 25. februar 1983 til Kommunernes Landsforening fremlagt en skitse til uddannelse af sygehjælpere samt hjemmehjælpere og husassistenter til ældreområdet, idet ministeriet oplyser, at skitsen i øvrigt tilsigter at imødekomme de betragtninger over uddannelsen af personale til ældreområdet, som er kommet til udtryk i ældrekommisionens 2. delrapport fra april 1981.

I den anledning oplyses, at Kommunernes Landsforenings bestyrelse i et møde den 15. april 1983 har besluttet for sit vedkommende

at acceptere, at der arbejdes videre med oprettelse af EFG-uddannelser til social- og sundhedssektoren med udgangspunkt i undervisningsministeriets skitseforslag af 25. februar 1983.

Landsforeningen har i øvrigt en række bemærkninger til ministeriets skitseforslag, hvorom henvises til vedlagte notat af 25. april 1983.

Fra landsforeningens side deltager man gerne i et møde om sagen sammen med repræsentanter for de implicerede personaleorganisationer og de øvrige kommunale parter m.fl., idet landsforeningen lægger vægt på, at der snarest tages initiativ til nedsættelse af faglige udvalg m.v., således at planlægningen og styringen af de foreslåede uddannelser fra starten foregår i styrende organer etableret i overensstemmelse med gældende bestemmelser i EFG-lovgivningen.

Med venlig hilsen

EVAN JENSEN

/ O. Ingvartsen

Undervisningsministeriets skrivelse af 25. februar 1983 til Kommunernes Landsforening vedrørende oprettelse af EFG-uddannelser til ældreforsorgen

På grundlag af betænkning 961/1982 om social- og sundhedsuddannelser inden for EFG-systemet har undervisningsministeriet i skrivelsen fremlagt en skitse til uddannelse af sygehjælpere, hjemmehjælpere og husassistenter til ældreomsorgen. Skitsen tilsigter i øvrigt at imødekomme de betragtninger over uddannelsen af personale til ældreområdet, som er kommet til udtryk i ældrekommis-sionens 2. delrapport fra april 1981.

Undervisningsministeriets skitse går ud på følgende:

1. Der oprettes fra efteråret 1984 to 2. dels EFG-uddannelser. En uddannelse for sygehjælpere og en uddannelse fælles for hjemmehjælpere og husassistenter med en samlet optagelseskapacitet på foreløbig mindst 1.000 pladser.
2. De nye uddannelser må ikke indebære forlængelse af de teoretiske elementer i de pågældende uddannelser og bør også være åbne for elever, som ikke har aflagt folkeskolens afgangsprøver.
3. Adgang til uddannelserne opnås enten ved en forpraktikperiode inden for ældreområdet af 1 års varighed efter 9. klasse eller ved at have gennemgået en særligt tilrettelagt EFG-basisuddannelse. Da der imidlertid ikke bør oprettes flere hovedområder inden for EFG-systemet, forudsættes denne basisuddannelse oprettet inden for hovedområdet for servicefagene gennem en revision af dette hovedområdes basisuddannelse.
Endelig skal voksne, som har mindst 1 års relevant erhvervs erfaring, også have adgang. Der tilsigtes således ikke nogen op-trapning af de teoretiske uddannelseskra-
v for de pågældende personalegrupper.
4. Uddannelsespladserne fordeles mellem de tre adgangsberettigede grupper efter et kvotasytem, hvorefter man f.eks. fordeler pladserne mellem EFG-elever, forpraktikanter og voksne i forholdet 2-2-1. Udfylder en gruppe ikke sin kvote, tildeles de ledige pladser til de to andre grupper i forhold til det antal ansøgere, som over-stiger disse to grupper kvoter.

5. Aflønning af forpraktikanter og elever under den et-årige uddannelse vil kunne ske af de midler, som kommunerne afsætter til foranstaltninger imod ungdomsar-bejdsløsheden.
6. Det forudsættes, at forpraktikanter og ele-ver, der er i praktik under den et-årige uddannelse, kommer til at arbejde under tilsyn og vejledning af erfarne medarbej-dere ved praktikstederne.

Kommunernes Landsforening har følgen-de kommentarer til ministeriets skitseforslag:

Ad pkt. 1

De i betænkningen foreslåede uddannelser til hjemmehjælpere og husassistent ønskes samlet i en fælles uddannelse. Landsforenin-gen er enig heri, idet herved opnås en langt mere fleksibel uddannelse, der er velegnet til en ældreomsorg, hvor grænserne mellem ser-viceindsats i private hjem og institutioner ønskes blødgjort.

Betænkningens forslag om en pædagog-medhjælperuddannelse til såvel dag- som døgninstitutioner er ikke omtalt. Landsfore-ningen accepterer, at overvejelserne om op-rettelse af en sådan uddannelse stilles i bero indtil videre, idet de bør genoptages om f.eks. 1-2 år.

Landsforeningen har noteret sig, at der foreslås en samlet optagelseskapacitet på fo-reløbig mindst 1.000 pladser. Efter landsfore-ningens opfattelse bør det snarest afklares, hvorvidt en sådan optagelseskapacitet er til-strækkelig til, at der allerede fra starten op-nås en hensigtsmæssig geografisk spredning af uddannelsesmulighederne, idet landsfore-ningen i øvrigt lægger vægt på, at uddannel-seskapaciteten så hurtigt som muligt udbyg-ges i overensstemmelse med kommunernes behov for medarbejdere med de omhandlede uddannelser.

Endelig henleder landsforeningen op-mærksomheden på, at etableringen af EFG-sygehjælperuddannelsen forudsætter en re-duktion i optagelseskapaciteten på de eksiste-rende sygehjælper skoler, jfr. bemærkningerne herom i betænkningen.

Ad pkt. 2

Landsforeningen forudsætter, at detail-planlægningen af uddannelserne tager ud-gangspunkt i betænkningens forslag, hvoref-

ter 2. dels uddannelserne er af 1 års varighed, heraf 17 ugers teoretisk undervisning. Landsforeningen er enig med ministeriet i, at der under detailplanlægningen ikke bør ske nogen udvidelse af den teoretiske del af uddannelserne i forhold til betænkningens forslag.

Ad pkt. 3

Der er ifølge gældende overenskomster adgang til at ansætte unge under 18 år på plejehjem, idet der for sådanne unge er aftalt særlige ungarbejderlønninger. Der vil efter landsforeningens opfattelse næppe være særlige vanskeligheder forbundet med at indføre en ordning, hvorefter unge, der har været ansat (mindst) 1 år på et plejehjem, efter deres fyldte 19. år kan indgå en uddannelsesaftale med en kommune.

Med hensyn til forslaget om en fælles basisuddannelse for social- og sundhedsområdet og servicefagene henvises til betænkningens kap. 6.2.3 (side 57), idet landsforeningen i tilknytning hertil vurderer, at det vil være muligt at samordne ønskerne til en fælles basisuddannelses mål og indhold, således at de eksisterende servicefags behov vil kunne tilgodeses i acceptabelt omfang.

Landsforeningen lægger betydelig vægt på, at voksne, som har mindst 1 års relevant erhvervs erfaring, skal kunne indgå en uddannelsesaftale uden at have gennemgået en basisuddannelse.

Landsforeningen ønsker i øvrigt at tilføje, at den påtænkte fælles basisuddannelse bør søges iværksat fra efteråret 1984. Der vil altså først med virkning fra efteråret 1985 kunne indgås uddannelsesaftaler med elever, som har gennemgået en relevant basisuddannelse.

Som bekendt er det ikke muligt at fremskaffe tilstrækkeligt mange praktikpladser til unge, der har gennemgået først og fremmest servicefagene og handels- og kontorområdets basisuddannelser.

Af hensyn til disse unge – og i øvrigt for at øge fleksibiliteten i EFG-uddannelsessystemet – har EFG-udvalget i betænkningen fremsat forslag om, at der etableres et indslusningsmodul (af formentlig ca. 3 måneders varighed) for unge, der har gennemført et andet hovederhvervsområdets basisuddannelse, således at de herigennem i fornødent om-

fang erhverver sig viden og færdigheder målrettet mod social- og sundhedssektoren.

Efter landsforeningens opfattelse bør der – så vidt muligt allerede fra foråret 1984 – oprettes et sådant særligt indslusningsmodul, således at unge med en »forkert« basisuddannelse efter gennemgang af dette modul på normale vilkår kan indgå 2. dels uddannelsesaftaler inden for social- og sundhedssektoren.

Ad pkt. 4

Landsforeningen er enig i, at det vil være hensigtsmæssigt at fastsætte vejledende kvoteringsordninger for den enkelte kommune, idet en sådan ordning må antages at være en forudsætning for, at der kan foretages en rimeligt sikker dimensionering af indtaget på basisuddannelsen. Landsforeningen er dog af den opfattelse, at hovedvægten bør lægges på voksne med erhvervs erfaring og på unge, der har gennemgået basisuddannelsen, medens der formentlig kun bør tildeles en forholdsvis mindre kvote til unge, der gennem relevant erhvervs erfaring kvalificerer sig til at kunne indgå en uddannelsesaftale uden gennemgang af basisuddannelsen. Spørgsmålet bør imidlertid drøftes nærmere bl.a. i de styrende organer vedrørende uddannelsen.

Ad pkt. 5

Som bekendt er det regeringens opfattelse, at kommunernes forpligtelse til at anvende (mindst) et bestemt beløb pr. indbygger til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden skal ophøre med udgangen af 1983, dvs. når lov 488 udløber. Der er imidlertid ikke tale om, at regeringen ønsker en formindsket indsats, og da størrelsen af ungdomsårgangene kulminerer i de næste år, vil det fortsat være påkrævet, at kommunerne anvender betydelige midler til de omhandlede opgaver. Anvendelsen af en del af disse midler til finansiering af kommunernes nettoudgifter til aflønning af elever m.v. vil være i overensstemmelse med ønsket om at lægge store vægt på erhvervskompetencegivende uddannelser.

Ad pkt. 6

Landsforeningen er enig i, at det i forbindelse med detailplanlægningen af uddannelserne bl.a. vil skulle afklares, hvorledes praktikvejledningen bør tilrettelægges.

Ud over de nævnte kommentarer til de enkelte punkter i undervisningsministeriets skitse har sekretariatet følgende bemærkninger:

Det bemærkes, at de foreslåede uddannelser til ældresektoren i helt overvejende grad vil skulle foregå i kommunal regie, men i sygehjælperuddannelsen indgår en 16 ugers praktikperiode på sygehuse, hvortil kommer, at denne uddannelse skal give samme erhvervskompetence som den eksisterende sygehjælperuddannelse, dvs. i såvel ældreomsorgen som sygehussektoren. På denne baggrund er det specielt vigtigt, at Amtsrådsforeningen i Danmark deltager i planlægningen og styringen af uddannelsen.

Efter landsforeningens opfattelse bør planlægningen og styringen af de påtænkte uddannelser fra starten foregå i organer etableret i overensstemmelse med gældende bestemmelser i EFG-lovgivningen.

Der vil således skulle oprettes faglige udvalg og erhvervsuddannelsesudvalg sammenlagt i overensstemmelse med reglerne herom.

I denne forbindelse bemærkes, at landsforeningen har tilsluttet sig, at socialstyrelsen og sundhedsstyrelsen repræsenteres i disse styrende organer, idet der efter de nugældende styringsbestemmelser alene kan blive tale om, at styrelserne repræsenteres med særligt tilforordnede/observatører.